

چنگ، فصلنامه موسیقی سال ۱۳۲۵ CHANG, music quarterly in 1946

کاوشگران در عرصه موسیقی ایران ناگزیر از مراجعه به نشریات تخصصی موسیقی و مطالب مربوط به موسیقی در همه جراید و مطبوعات هستند به این امید که درج مقاله ای، خبری، اعلانی، تصویری و حتی یک آگهی بازرگانی، سرنخی در یافتن پاسخ سئوالی بدست دهد. در این بین، نشریات ویژه هنر و بالاخص موسیقی اهمیت افزونتری دارند و بیشتر مورد توجه اهل پژوهش قرار می گیرند و به همین نسبت دورتر از دسترس و نادرترند. دوره های چهارگانه مجله موسیقی، رادیو تهران (که بعدا رادیو ایران نام گرفت)، موسیقی رادیو، موزیک ایران و دفتری در موسیقی منابعی شناخته شده تر می باشند که در فاصله سالهای ۱۳۱۸ تا ۱۳۵۷ شمسی به استمرار و انتظام یا به انقطاع منتشر می شده اند و به فراوانی مورد استفاده قرار گرفته اند. دو نشریه مهم موسیقی که بسیار کمیاب بوده و به همین دلیل تاکنون به وجهی سزاوار معرفی نشده اند، "چنگ" و "زنگ" نام دارند که در این گزارش، به اختصار به مجله چنگ پرداخته می شود.

چنگ، فصلنامه موسیقی که صاحب امتیاز آن روح الله خالقی بوده و لطف الله مفخم پایان، وظیفه مدیر مسئول و سردبیر نشریه را برعهده داشته است، در سال ۱۳۲۵ شمسی منتشر می گردد و در پایان سال و پس از ۴ شماره برای همیشه تعطیل می شود. در این هنگام، روح الله خالقی تقریبا ۴۰ سال دارد و بیش از بیست سال است که در کنار استاد خود، کلنل علینقی وزیری، در صحنه موسیقی کشور، حضوری فعال را به نمایش گذاشته و به ویژه در عرصه نظری و مستندسازی فنی و تاریخی موسیقی که یکی از وجوه اصلی فعالیت و تاثیرگذاری **مدرسه عالی موسیقی** بوده، نقش عمده ای را ایفا نموده است.

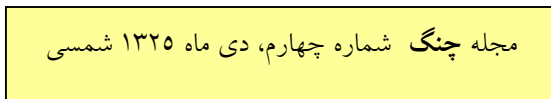
وی که در سال ۱۳۲۰ کار مطبوعات موسیقی را با انتشار ۵ شماره از اولین دوره مجله موسیقی (سال سوم) آغاز کرده، این کوشش را در سالهای بعد نیز ادامه می دهد و پس از ۳ سال از انتشار چنگ و در سال ۱۳۲۸ شمسی با انتشار **نامه** موسیقی و سپس همکاری با مجله رادیو ایران، حضوری موثر در مطبوعات موسیقی در ایران دارد. انتشار کتاب سرگذشت موسیقی ایران در سال ۱۳۳۳ شمسی، اوج تاثیرگذاری خالقی بر عرصه مستندسازی در تاریخ موسیقی ایران است که زیرساخت آن با کار مستمر مطبوعاتی و رسانه ای برای موسیقی فراهم می گردد.

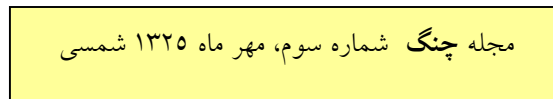
مجله چنگ شماره دوم، تیر ماه ۱۳۲۵ شمسی

مجله چنگ شماره اول، فروردین ۱۳۲۵ شمسی

مجله چنگ شماره چهارم، دی ماه ۱۳۲۵ شمسی

مجله چنگ شماره سوم، مهر ماه ۱۳۲۵ شمسی

شماره اول در ۲۰ صفحه روی کاغذ کاهی با قطع رحلی مجله ای که روی جلد آن دو رنگ (آبی و سبز) طبع گردیده و در فروردین ۱۳۲۵ انتشار می یابد و عکسی از کلنل وزیری ضمیمه آن می باشد. در روی جلد علاوه بر مینیاتور دو رنگ فرشته چنگ نواز، عنوان مجله و نام صاحب امتیاز و نام مدیر مسئول و سردبیر که در صدر قرار گرفته اند، این بیت از حافظ نیز در ذیل طرح جلد آمده است:

ریاب و چنگ به بانگ بلند می گویند که گوش هوش به پیغام اهل راز کنید

شماره دوم دارای تاریخ تیر ماه ۱۳۲۵ می باشد و در ۲۰ صفحه، به صورت تکرنگ و با محدود شدن عکس روی جلد به اندازه ای کوچکتر از یک چهارم قطع جلد و اضافه شدن عنوان از انتشارات انجمن موسیقی ملی و آرم انجمن، چاپ و توزیع می شود. ضمیمه این شماره تصویری از استاد صباست.

طرح روی جلد شماره سوم، مجدداً تغییر اساسی نموده و با نزدیک شدن به طرح روی جلد شماره اول، به عکسی تمام صفحه و تکرنگ (آبی) تبدیل می شود که لوگوی مجله (کلمه چنگ که به خط نستعلیق نوشته شده است) و تاریخ انتشار که تیر ماه ۱۳۲۵ شمسی است، داخل دو دایره در دل تصویر قرار گرفته اند. عکس تکرنگ درویش خان ضمیمه همیشگی چنگ برای این شماره است.

شماره چهارم و آخرین شماره چنگ، تاریخ دی ۱۳۲۵ برخوردار. طرح جلد آن کاملاً مشابه شماره دوم و با تغییر شعر و جایگزینی بیت زیر از سعدی، دیگرونی اساسی ندارد:

همچو چنگم سر تسلیم و ارادت در پیش تو بهر زخمه که خواهی بزن و بنوازم

این شماره نیز دارای ۲۰ صفحه بوده و در بین صفحه های ۲ و ۳ ضمیمه ای یک برگی در قطع یک چهارم مجله نیز وجود دارد که روی آن عکس و عنوان "استاد هنرمند آقای حبیب الله شهردار (مشیرهمایون)" به چشم می خورد. برای آشنایی بیشتر علاقمندان با موضوعات مورد توجه مجله چنگ، تصویر صفحه دوم از شماره ۴ مجله را که حاوی فهرست مطالب می باشد عیناً درج می نماییم.

خالقی در صفحه سوم این شماره، بر احتمال توقف انتشار چنگ تصریح می نماید و اگرچه در آغاز سال ۱۳۲۶ شمسی، چنگ تعطیل می شود اما هدف عمده پیروان مکتب مدرسه عالی موسیقی که در انجمن موسیقی ملی تاثیر اساسی دارند با نشر **ترانه های ملی** که باهتمام لطف الله مفخم پایان صورت می پذیرد، با جدیت تعقیب می شود تا به انتشار **نامه موسیقی** توسط روح الله خالقی منجر می گردد.

مذکر و سیر و سیر
لطیف الله منظم پایان

چنگ

صاحب اقتادار
روح الله خالقی

فهرست

۱۶ >	کسببها از بنا و ردیف شرقی بقلم آقای مفتاح	۳	بکم پیشنهاد مفید بقلم آقای خالقی
۱۶ >	خط موسیقی را فرا گیرد	۴	چنگ شکسته > مفتاح
۱۷ >	ارتباط موسیقی با شعر بقلم آقای حسن مظاهری	۶	مرک فارابی از کتاب زینة المجالس
۱۸ >	تأثیر موسیقی در حیوانات اقتباس از اطلاعات فتنگی	۶	مناجحه بوسیله موسیقی اقتباس از نامه شهرزادی
۱۸ >	اهمیت سرود و موسیقی در دوره هخامنشی از کتاب شمال کوروش	۶	آیا موسیقی ایرانی را باید به موسیقی بین المللی بدل کرد؟
۱۸ >	شعری از آقای رهن میری	۷	بکلمه آقای مهدی برکتلی صفحه ۷
۱۸ >	آرتوان دویشتین ترجمه آقای ملاح	۹	ساعتی مرحوم دروش خان
۲۰ >	آوای آسمانی بقلم آقای هوشنگ مقدم پایان	۱۰-۱۱	ساعتی آقای خالقی شعر از حافظ و
۲۰ >	غزلی بروزن آه شعر از آقای حسن احسان نصیری شیرازی	۱۲	ساعتی آقای موسی منوچهری
۲۰ >	صفحه	۱۳	ساعتی آقای منوچهر مصدودی
		۱۴	مهرستان و شناسیه

نامه و غزل آقای شهریار

دوبودن آرایش شوروی کنسرتی از طرف هنر پیشگان قفقازی در تبریز تشکیل و از آقای اقبال آذر (اقبال السلطان خواننده شهیر ایرانی که شهرت جهانی داره) نیز دعوت میشود .
پیش از شروع کنسرت از آقای منظم له سخاها میکنند که کنسرت را افتتاح کنه و مسائلتها می کنند که اقبال ترکی بخواند . (مورد اتفاقا و در منی امر اکیه)
البته منظور اینست که موافقت ایشانرا با نیت تحبیلی برخ ملت میکنند . آقای اقبال هر چه میخواند قبول میکنند میکنن میشود بالاخره ایبار در صحنه نمایان میشود و با حال حس و گریه غزل معروف مرحوم عارف را شروع می کنند که بیت دوم آن اینست

چرا که مجلس خود را نمیکند معلوم

که خانه خانه غیر است یا که خانه است

مجان ندیش بکندم مرا خانه میشود حتی مهاجرین قفقازی هم از گریه نمیتواند خود داری کنند . خدای ایران آقای اقبال را از پیشتر ندی که هیچکس امید آراء داشت خلاصی بختیدوان نم بگوشی شهریار رسیده . ایته غزل شهریار .

((یا فتخار اقبال))

گرفت روی از اقبال - کلام موسیقی
شکفت از گل رویش بهار موسیقی
صمیمت اوست بگویم که گیسوافتاده
بگوهار هنر - آشار موسیقی
برای خزان طبیعت - هزار دستار است
نگیند طغنه بر قاضار موسیقی
بغای سینه او جویه دانه آینه وار
چال خانه صیبت طار موسیقی

بشوق زمزمه چشبه سار سینه اوست
که لاله شکفته از لاله زار موسیقی
زهی ترازوی عزت که با کف خالی
بیه زر و سیم سجده بیار موسیقی
بآن خدا که علی شاهکار خلقت اوست
تراه تو نبود شاهکار موسیقی
صحنه ای که در او کار شعر میشد زار
تویی که دم زدی از کار زار موسیقی
شعر با رسی آتش زدی بجان حریف
زهی کیوتر شاهین شکار موسیقی
من افتخار کنم زین غزل که بسودم
با افتخار تسوای افتخار موسیقی
بتاز تو سن همت کنه برجم اقبال
سزد بدوش تو ای شهسوار موسیقی
سپرده بازید روز گوار پشت پشت
به سینه توهمه یاد گنار موسیقی
توزنده ابدی، ایته چنگ و بریط و ساز
پس از تو نوحه کند بر مرار موسیقی
دگر زبانی تو سر بر نمیتواند داشت
اگر بچاک تو افتد گذار موسیقی
دگر پستان تو مامی فلک نخواهد داشت
که ناید از دل شهبای تار موسیقی
صحنه ای که بر او نقش صوت دلکش است
بروی دیده نهد ، اشکبار موسیقی
هزار شکر که در روزگار ما تار باغ
نشد بدولت تو شرمسار موسیقی
دلایضا سخن گستران که دهمان است
شهریار غزل - شهرار موسیقی